

An Una Na Surat Ni Pablo KAN TIMOTEO

PAARAM

Ini na surat ginpadara ni Apostol Pablo kan Timoteo na ginbilin niya na mamuno sa pagtiripon san mga nagaturuod bilang simbahan sa Efeso. Ginatugon niya didi kun nano an pagugali san mga katawuhan na dapat mamuno. An mga parte sani na surat amo ini:

Padaan manungod sa buwa na katukduan 1:1-20

Mga tugon manungod sa pagpangadyi 2:1-15

Pagpili sin mga mamumuno san pagtiripon 3:1-16

Mga tugon kan Timoteo manungod sa iya trabaho 4:1 - 6:21

Mga Pangumusta

¹ Timoteo, ini na surat hali sa akon, si Pablo, na nagin apostol ni Cristo Jesus paagi sa pagsugo san Dios na aton Parasalbar kag ni Cristo Jesus mismo na aton paglaom.

² Ginapadara ko ini sa imo, Timoteo, na tunay ko na anak sa pagtuod. Nagapangadyi man ako na an Dios na aton Ama kag an aton Ginoo'n Jesu-Cristo magaataman sa iyo sin maayo, maluluoy sa iyo kag magapalinaw san iyo isip.

Mga Tugon Manungod San Buwa Na Katukduan

³ Niyan, gusto ko sabihon gihapon an gintugon ko sa imo kasadto san malarga ako pakadto sa Macedonia, na magpabilin ka didto sa Efeso agod

suguon mo na mag-udong an mga nagatukdo sin mga buwa na katukduan.

⁴ Sabihi man sinda na pabaya an idto'n mga himu-himo na istorya kag halagba na listahan san inda mga kalulululuhi kay mahuhuman lang ini sa suruay. Dili ini nakatukdo sin diosnon na kaaraman na naaadalan paagi sa pagtuod.

⁵ Kaya ginsugo ko ikaw agod mapukaw mo sa inda an pagkamuot na hali sa malinis na tagipusuon, malinis na kaisipan kag tunay na pagtuod.

⁶ May mga tawo na nagbaya sani na pagkamuot, kaya an naabtan ninda pabaragsa na mga suruay.

⁷ Gusto ninda magin mga paratukdo san Kasuguan san Dios bisan dili ngani ninda nasasabutan an inda mismo mga ginasurmaton kag mga ginapamatuudan.

⁸ Aram naton na maayo an Kasuguan kun ginagamit sa tama na katuyuan.

⁹ Kaya dumdumon man na dili ini para sa mga matanos kundi para sa mga parasupakkag mga sutil, para sa mga wara'n Dios kag sa mga parakasala, para sa mga dili banal kag mga paratuya-tuya sa pagtuod, para sa mga magpatay san inda ginikanan, para sa mga parapatay-tawo,

¹⁰ para sa mga malaw-ay an buhay, para sa mga nakiuruasawa sa kapareho lalaki o babayi sa kapareho babayi, sa mga parabihag sin tawo para ipalukat sa iba, para sa mga buwaon kag mga nagatestigo sin buwa o nagahimo sin kontra sa tama na katukduan.

¹¹ Ina an katukduan na nagauyon sa maayo gayod na barita san banal na Dios na ginpaniwala

sa akon para itukdo.

Pagpasalamat Tungod Sa Kaluoy San Dios

¹² Nagapasalamat ako kan Cristo Jesus na aton Ginoo kay ginhuna niya na angay ako sa iya trabaho kaya ginbutang niya ako dida kag ginpakusog para sana,

¹³ bisan ngani kasadto ginparapakaraot ko siya, ginparatuya-tuya kag ginparapasakitan an iya mga sumurunod. Pero an Dios naluoy sa akon kay dili pa man ako nagatuod kag dili ko aram na sala an akon ginahimo.

¹⁴ Pero apisar sana ginbu-bo san Ginoo sa akon an iya nagasup-ay na kaluoy. Tungod sani nagatuod na ako kan Cristo Jesus kag namumuot man gayod sa iya.

¹⁵ Amo ini an mga masasarigan na surmaton na dapat akuon: nagpakadi sa kinab-an si Cristo Jesus agod isalbar an mga parakasala. Ako an pinakamakasasala sa tanan,

¹⁶ pero amo man ini an dahilan kun nano kay naluoy an Dios sa akon, agod ipabatyag ni Jesu-Cristo an iya pagkamapinasensyahon sa akon bisan ngani ako an pinakamakasasala. Ini nangyari bilang halimbawa sa mga magatuod man kan Jesu-Cristo agod magkaigwa'n wara'n katapusan na buhay.

¹⁷ Galangan kag umawon hasta na lang an wara'n katapusan kag wara'n kamatayon na Hadi, an dili nakikita kag usad-usadi na Dios! Amen.

¹⁸ Timoteo, an akon anak sa pagtuod, amo ini an pagsugo na ginapaniwala ko sa imo. Nagauyon ini sa mga ginsabi sadto san mga propeta manungod

sa imo. Sa pagsunod mo sa mga ginsabi, magin armas mo lugod ini sa pakig-atubang sa mga ka-away,

¹⁹ kag pag-ataman san imo pagtuod kag malinis na pag-iisip. May pira ka mga tawo na dili nag-isip sin maayo kaya sinira mismo ninda an inda pagtuod.

²⁰ Kaurupod sani amo sinda Himeneo kag Alejandro na ginpabayaan ko sa gahom ni Satanas agod maleksyon sinda na dili magpakaraot sa Dios.

2

Mga Tugon Manungod Sa Pagpangadyi

¹ Una sa tanan, ginahangyo ko gayod na maki-maluoy, mangadyi, mag-ayo'n bulig kag mag-pasalamat kita sa Dios para sa tanan na tawo,

² hasta man sa mga hadi kag iba pa na may otoridad agod magkaigwa kita sin malinawon kag wara'n samok na pagkabuhay sa kabanalan kag katanusan.

³ Maayo ini kag ginakalipay san Dios na aton Parasalbar,

⁴ na an ginahandom masalbar an tanan na mga tawo kag makaaram sinda sa kamatuudan,

⁵ na usad-usadi lang an Dios kag usad-usadi lang an Parapasiro san Dios kag san tawo. Siya wara'n iba kundi an nagpakatawo na si Cristo Jesus

⁶ na naghalad san iya mismo sadiri bilang pam-bayad san tanan na mga tawo. Amo ina an pagpamatuod san diosnon na katuyuan na ginhayag sa tama na panahon.

⁷ Tungod sani na katuyuan ginsugo ako na magin apostol kag parapahayag sa mga dili-Judio agod itukdo an barita san pagtuod kag kamatuudan. Matuod gayod ini na ginasabi ko.

⁸ Kaya sa tanan na lugar gusto ko na an mga kalalakihan magpangadyi sin hugot sa tagipusuon na nakatuon an mga kamot na wara'n kaurit o kasuay.

Mga Tugon Sa Kababayihan

⁹ An mga kababayihan naman gusto ko na mga disinti, mahimat kag makakaangay na pagabado, dili magpasobra sa pagasulapid san buhok, pagasul-ot sin alahas na bulawan, perlas o mamahalon na bado,

¹⁰ kundi magpakita sin maayo na gawi na angay sa mga babayi na nagasabi na nagatuod sinda sa Dios.

¹¹ An kababayihan dapat makaaram lang na mapuyo na may pagkamapainubuson.

¹² Dili ko ginatugutan na pagatukduan opagapamunuan sin babayi an kalalakihan. Dapat magpuyo lang gayod siya,

¹³ kay san paglalang san tawo si Adan anay an una ginlalang san Dios pakatapos si Eba naman.

¹⁴ Dili man si Adan an nadaya san Demonyo kundi si Eba amo an nagkasala.

¹⁵ Kaya tungod sani may kalisudan an mga kababayihan sa inda pag-aanak pero masasalbar sinda kun magpakabuhay na disinti sa pagtuod, pagkamuot kag pagkabanal.

3

Mga Namamahala Sa Pagtiripon San Mga Nagatuod Bilang Simbahan

¹ Matuod ini na ginasabi: “An gusto mamahala sa pagtiripon san mga nagatuod bilang simbahan nagahandom sin halandon na trabaho.”

² Amo ini an mga kinahanglan sa lalaki na magapamahala sa pagtiripon san mga nagatuod bilang simbahan: wara’n masabi sa iya pagkatawo, dapat usad lang gayod an iya asawa, mahimat sa paghiwag-hiwag, may disiplina sa sadiri, matatap, ginagalangan, abyirto an balay sa mga tawo kag mahusay magtukdo.

³ Dapat dili siya parahubog, dili maisog kundi mabuot, dili parapakig-away kag dili makikwarta.

⁴ Dapat siya mahusay magpamahala sa iya pamilya kag nagapasunod sa iya mga anak na may paggalang,

⁵ kay pan-o siya makapamahala sa mga katawuhan san Dios kun an sadiri niya na pamilya dili niya kaya pamunuan?

⁶ Dapat dili siya bag-uhan sa pagtuod kay basi mag-isip siya na бага’n surusin-o kag makondinar lugod pareho san nangyari sa Dyablo.

⁷ Dapat usad siya na tawo na ginagalang bisan san mga dili nagatuod o basi mamantsahan an iya pagkatawo kag madakop siya san Dyablo.

Mga Dyakuno Sa Pagtiripon San Mga Nagatuod Bilang Simbahan

⁸ Amo naman ini an mga kinahanglan sa mga dyakuno: maayo’n ugali kag dili magdaya sa pag-surmaton, dili parahubog kag dili paslo sa kwarta.

⁹ Dapat magtuod sinda sin hugot sa buot sa dili masukol na mga kamatuudan san pagtuod.

¹⁰ Kinahanglan maporbaran anay an inda pagkatawo, pagkatapos ikakabutang lang sinda sana na trabaho kun napamatuudan na wara'n masasabi sa inda.

¹¹ Sugad man an mga babayi naman dapat maayo an ugali, dili paralibak, may disiplina sa sadiri kag mapaniwalaan sa tanan.

¹² An dyakuno pa gali dapat usad lang an asawa kag mahusay magpamahala san iya mga kabataan kag san bilog na panimalay.

¹³ Kay an mga nakapagsirbe sin maayo bilang mga dyakuno igagalang gayod kag may isog san buot na makasurmaton manungod san pagtuod kan Cristo Jesus.

An Daku-dako Na Sikreto

¹⁴ Nagalaom ako na makapakada dayon sa imo pero gin surat ko man gihapon ini,

¹⁵ agod kun madugay ako maaraman mo kun nano an dapat na mga hiwag san tawo sa panimalay san Dios na wara'n iba kundi an pakig-upod san mga katawuhan san buhay na Dios. Ada sa inda an kamatuudan san Dios kag sinda man an nagapadayon kag nagabantay sani.

¹⁶ Matuod gayod na malisod sabuton an kamatuudan manungod kan Jesu-Cristo na ginasamba ta.

Nagpakadi siya bilang tawo, ginpamatuudan na matanos san Espirito kag nakita san mga anghel.

Ginpahayag siya sa tanan na mga nasyon, gintuudan sa kinab-an kag gindara sa kalangitan.

4

Mga Katukduan Hali Sa Mga Demonyo

¹ Niyan hayag na ginasabi san Espirito na sa mga urhi na panahon san kinab-an may mga tawo na mabaya sa inda pagtuod paagi sa pagsunod sa mga manluluko na espirito kag sa ginatukdo san mga demonyo.

² Ini na mga katukduan magahali sa panluluko san mga buwaon na tawo, mga tawo na baga'n ginsunog san nagabaga na bakal an inda pag-iisip.

³ Ina na mga tawo nagabawal san pag-asawa kag san iba na mga klase'n pagkaon, bisan ngani ini na mga pagkaon ginhimo san Dios agod kaunon na may pagpasalamat san mga nagatuod kag nakaaram san kamatuudan.

⁴ Matuod ini kay maayo an tanan na ginlalang san Dios kag dili igbawal kun batunon na may pagpasalamat,

⁵ kay an surmaton san Dios kag an pangadyi amo an nakapabanal sani.

An Maayo Na Parabulig Ni Cristo Jesus

⁶ Maayo ka na parabulig ni Cristo Jesus kun amo ina an igtukdo mo sa mga kamaranghod. Magpakita ka man mismo na ginpadako paagi sa mga surmaton san pagtuod kag san matuod na katukduan na imo ginsunod.

⁷ Pero maglikay ka sa dili diosnon kag mga wara'n pulos na uruistorya, kundi disiplinahon mo an imo sadiri sa pagkadiosnon.

⁸ Kun may pulos an ehersisyo san lawas, mas lalo na gayod an sa pagkadiosnon kay ini may

ginatuga na mapapakinabangan dili lang sa niyan na buhay kundi hasta man an sa maabot.

⁹ Matuod gayod ini na akon ginsabi kag dapat gayod akuon san tanan.

¹⁰ Kaya ngani amo ini an dahilan kun nano kay nagaungod kag nagatios kita pagtrabaho kay nasa Dios na buhay an aton paglaom. Siya an Parasalbar san tanan, lalo na gayod san mga nagatuod.

¹¹ Igsugo kag igtukdo mo ini na mga tugon.

¹² Ayaw pagtugot na may magpakaraot sa imo kay bata ka pa kundi magin halimbawa ka sa mga nagatuod paagi san imo panurmatunon, mga gawi, pagkamuot, pagtuod kag malinis na pagkabuhay.

¹³ Ipadayon mo an pagbasa san surmaton san Dios para sa kadamuan hasta na an pagpahayag kag pagtukdo sani hasta na mag-abot ako.

¹⁴ Ayaw pagpabay-i an diosnon na regalo na ginhatag sa imo paagi sa mga surmaton san mga propeta pagdapat san mga namumuno san mga nagatuod san inda mga kamot sa imo.

¹⁵ Himua ini na mga ginsabi ko kag isabuot mo agod makita san tanan an imo pag-assenso.

¹⁶ Maghimat ka san imo sadiri kag san pagatukdo mo. Ipadayon ini kay tungod sani dili lang an imo sadiri an isasalbar mo kundi hasta an mga nagapamati sa imo.

5

Mga Kahulitan Sa Mga Nagaturuod

¹ Ayaw pag-uriti an usad na gurang na lalaki kundi makisurmaton ka na pareho siya san ama

mo, an mga kabataan na lalaki pareho san mga kamanghod mo,

² an mga gurang na babayi, pareho san imo iloy kag sa malinis na kaisipan an mga kabataan na babayi pareho san mga kamanghod mo man.

³ Galangi an mga balo na babayi na balo man gayod.

⁴ Pero kun an usad na balo may mga anak o apo kinahanglan ninda maaraman na an inda primero na diosnon na obligasyon amo an para sa inda sadiri na pamilya kag sani na paagi babalusan ninda an inda mga ginikanan kag mga kaluluhan. Amo ini an gawi na kinakaila san Dios.

⁵ An matuod na balo amo idto'n babayi na naga-sulo na lang sa buhay, sa Dios na lang nagalaom kag sige na lang niya an pangadyi kag pakimaluoy sa Dios adlaw gab-i.

⁶ Pero an balo na nagapagusto san iya mga kaila patay na sa espiritu bisan buhay pa siya.

⁷ Kaya sugua sinda sani kay agod dili sinda pagpakarauton san iba.

⁸ An tawo na habo mag-ataman sa iya mga kaig-manghudan, lalo na sa iya sadiri na pamilya, dili nagasunod sa pagtuod. Mas maraot pa siya sa dili nagatuod.

⁹ An mga balo na pwede magpalista amo an dili magkulang sa 60 anyos an edad, usad lang an nagin asawa,

¹⁰ kilala gayod sa paghimo sin kaayuhan, halimbawa, nagpadako sin maayo san iya mga anak, mapinadayunon sin mga dayo, nagsirbe sa mga kamaranghod sa pagtuod bisan sa paghugas san

inda mga tiil, mabinuligon sa mga nagakinahanglan kag pirme handa sa pagbulig sa tanan na kaayuhan.

¹¹ Ayaw naman niyo iglista an mga bata pa na balo kay kun an pagsunod ninda kan Cristo nadadaog san inda lawasnon na kaila, gusto gihapon ninda magpaasawa.

¹² Kaya ginapahusgaran ninda an inda sadiri kay dili ungod san inda una na panuga kan Cristo.

¹³ Usad pa, sa pagpambalay-balay sa mga katarakin nakaaram lang sinda pagtamad kag an maraot pa, nakaaram sinda panglibak kag pakilabot sa buhay san iba na ginaistorya pa hasta idto'n dili na dapat.

¹⁴ Kaya para sa akon, mas maayo pa na an bata pa na balo magpaasawa gihapon, magkaanak kag mag-ataman san inda sadiri na panimalay. Sa sugad sana, an aton mga kontra wara'n ikakapakaraot sa aton.

¹⁵ Ginsabi ko ini kay may mga balo na nagbaya kan Cristo sa pagsunod kan Satanas.

¹⁶ Kaya, kun may kaigmanghod na balo an usad na nagatuod na babayi, kinahanglan buligan niya ini para dili magastusan an mga nagatuod. Sani na paagi an mabuligan lang san mga nagatuod idto'n mga balo na matuod man gayod na wara sin iba na malalauman.

Pahalagahan Kag Igalang An Mga Namumuno San Mga Nagatuod

¹⁷ An mga namumuno san mga nagatuod na nagasirbe sin mahusay angay makabaton sin doble

sa dapat ninda batunon na halaga, lalo na an mga mahigos magpahayag kag magtukdo.

¹⁸ Sabi ngani sa Banal Na Kasuratan, “Ayaw pagbusali an ba-ba san baka kun nagagiok.”* Kag usad pa, “An nagatrabaho angay lang na magbaton sin suhol.”†

¹⁹ Ayaw pag-ako sin nano man na akusasyon kontra sa usad na namumuno san mga nagatuod pwera na lang kun may duha o tulo na testigos.

²⁰ Pero sawaya sa atubangan san pagtiripon bilang simbahan an mga nagapadayon paghimo sin sala agod mahadlok an mga iba.

²¹ Sa atubangan san Dios kag ni Cristo Jesus kag san banal na mga anghel, hugot sa tagipusuon na ginasugo ko sa imo na tumanon mo ini na mga tugon agod wara ka gayod sin pagaapinan kag wara'n palabi bisan kanin-o.

²² Dili ka mag-apura pagpili sin tawo na magsirbe para sa Ginoo. Dili ka makilabot sa mga sala san iba. Kinahanglan malinis ka pirme sa sala.

²³ Dili lang tubig an pagainumon mo kundi maginom ka man sin dyutay na bino para sa imo tiyan kay damo'n bes nagakasakit ka.

²⁴ May mga tawo na an mga sala hayag na kag nauuna sa inda pakadto sa husgaran. An iba naman, naaaraman lang gihapon an inda sala sa kadugayan.

²⁵ Sugad man sana an maayo na gawi, niyan pa lang may mga hayag na. Pero bisan an dili hayag dili gayod maitago hasta na lang.

* **5:18** Kitaa sa Deuteronomio 25:4. † **5:18** Kitaa sa Lucas 10:7.

6

Manungod Sa Pagatrabaho Kag Sa Kwarta

¹ Ipaisip-isip sa mga uripon na an inda mga amo angay gayod galangan agod dili pagapakarauton an ngaran san Dios kag san aton ginatukdo.

² An mga uripon na nagasirbe sa mga amo na nagatuod sa Dios dili dapat nagatuya-tuya sa inda tungod lang kay kamaranghod sinda kundi lalo lugod ninda pag-ayuhon an pagsirbe kay aram na an nakapakinabang san inda trabaho mga pinalangga kag mga nagatuod na kamaranghod. Amo ini an itukdo kag ipatuman mo.

³ Niyan, kun may nagatukdo sin iba na katukduan kag habo mag-uyon sa matuod na katukduan san aton Ginoo na si Jesu-Cristo kag sa ginatukdo san pagkadiosnon,

⁴ pulpol siya kag nagaisip na labaw siya sa mga iba. Mahilig siya sa pakigdibate kag pakigsuay na natatapos lang sa pagkaawa, araraway, pagmuda, maraot na mga kaisipan,

⁵ kag wara'n pag-udong na pakig-uritan sa mga tawo na maraot an isip kag pulpol sa kamatuudan. An paghuna ninda makapayaman an pagigin rilihiyoso.

⁶ Matuod na igwa sin dako na kaganahan kun diosnon man gayod an tawo kag may kalinaw sa isip sa iya kamutangan.

⁷ Kay wara kita'n gindara sa kinab-an, kag wara man kita'n makukuha paghali ta didi.

⁸ Kaya kun igwa kita sin pagkaon kag bado tama na ini sa aton.

⁹ Pero an mga nagahandom pagyaman madali masugtan, masilaod kag mahulog sa damo na mga kalukuhan kag delikado na paghandom na nakabutang sa mga tawo sa pagkapara kag pagkasira.

¹⁰ An pagkamuot sa kwarta amo an ginahalinan san tanan na klase'n karautan. Kaya sa paghandom na magkaigwa sin kwarta, may mga tawo na nawara sa pagtuod, sobra pa an sakit san inda buot na may grabe na kamunduan.

Mga Sadiri Ko Na Tugon

¹¹ Pero ikaw, tawo san Dios, bayai ini na mga bagay kag magpakamatanos ka, magpakabanal, magtuod, magpakamamumut-on, magpakamatinuson kag magpakamabuot.

¹² Talinguhaa gayod an mahusay na parariha san pagtuod, ganaha an wara'n katapusan na buhay kun diin dida ka tinawag san Dios san ginpamatuudan mo'n hayag an imo pagtuod sa atubangan san damo na mga testigos.

¹³ Niyan, sa atubangan san Dios na ginhalinan san tanan na buhay kag sa atubangan ni Cristo Jesus na nagpamatuod gayod sin maayo sa atubang ni Poncio Pilato, ginasugo ko ikaw:

¹⁴ Tumanon mo an ginsugo sa imo sa bilog na kalinisan kag wara'n ikasabi sa imo hasta mag-abot an Ginoo na si Jesu-Cristo,

¹⁵ kay sa tama na panahon ipapakilala siya sa aton san gloryoso na Dios na usad-usadi lang na namumuno, an Hadi na labaw sa tanan na mga hadi kag an Ginoo na labaw sa tanan na mga ginoo.

¹⁶ Siya lang an wara'n kamatayon kag usad na nagaistar sa dili nahahalapitan na kapaw-an kag wara gayod siya nakita o kayaha pagkitaa san sino man. Mapasa iya lugod an paggalang kag wara'n katapusan na paghahadi! Amen.

¹⁷ Tuguna an mga mayaman didi sa kinab-an na dili magdaug-daog sa iba kag dili magsarig sa wara'n kasiguruhan na kayamanan kundi sa Dios na hali sa iya kabuganaan nagahatag sa aton san tanan na kinahanglan agod ikalipay ta.

¹⁸ Tuguna man sinda na maghimo sin maayo kag magpayaman sa maayo na gawi, pirme mahinatagon kag abyirto man pirme an palad sa pagbulig.

¹⁹ Sani na paagi makatipon sinda sin kayamanan sa mga paggagawi bilang masarig na pundasyon para sa maabot agod mapasa inda an buhay na tunay man gayod.

²⁰ Timoteo, atamana sin maayo an tanan na ginpaniwala sa imo. Maglikay ka sa mga kinab-anon na iristoryahan kag sa mga kurontrahan san ginatawag na sala san mga tawo, kadunungan.

²¹ Kay tungod sani nagkataralang lugod sa pagtuod an iba sa inda.

Niyan, nagapangadyi ako na an Dios magaataman sa iyo tanan sin maayo.

An Maayo na Barita Hali sa Dios New Testament in Masbatenyo

copyright © 1993 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Masbatenyo

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1993, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Masbatenyo

© 1993, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

5e7f1147-0544-511b-b38f-0eaecbb0201a